

Könyvjelző

Takács Imre: Zsellérek unokája

Takács Imre első kötete 1948—1955 között írott verseinek jórésztét foglalja magában, főként paraszti tárgyú és életérzésű verseket.

A kötet első verseiből az új hont foglaló, szebb életet követelő parasztság bizakodó kedve árad:

Villanyt, könyvet a parasztnak,
gépet kímelt élet kell
Sárból kiemelt élet kell
s emberi rang!
Hogy ne várjunk pusztá kézzel
sárt és vihart,
(Éjszakai szántás, 1949.)

Ez az ódai, táglélegzetű, bár kissé még görcsös hang váltakozik a népdalszerű, könnyűed formákkal. Ez utóbbiakban később költőnek mutatkozik. Egyetlen zavaró hangot, kereset megfogalmazást nem lelünk pl. az „Eső után”-ban, ebben az új honfoglalást kifejező derűs, dallamos versben.

De nyilvánvaló, hogy ezzel a magától értetődő egyszerűséggel mindent kifejezni nem lehet. A vívódások, a valóság mindennapos tényei megfogalmazást követelnek. Takács jellemző tulajdonsága, hogy a problémákat, gondolatokat mind rendkívüli anyagszerűséggel jelenteti meg; pl. a kedves kisborjú éhes követelése is beleszól a szobában

vitázó család gondjaiba: jobb-e a tsz, mint az egyéni gazdaság:

„Neked is jobb lenne talán,
mert több darával bíztat ám
ott már a zsák.
Több ott a széna, a szelet,
igát nem húzna, — több tejet
adna anyád.”

(Kisborjú, 1950.)

Azonban néhol az anyagszerűséget nem egészen egészséges formában valósítja meg: túlon túl részletező ilyenkor, s a tárgyak nem kelnek életre, hanem betétek maradnak. (P. Májusi látogatás.)

A kötetben nagy helyet kap a paraszti múlt felidézése. Különösen attól az időtől fogva születtek ilyen versek, amikor Takács „elszakadt a földtől” azaz otthagya a gazdálkodást és feljött Pestre, az egyetemre. A múlt többnyire édesapja hajlott alakjához kapcsolódik. Órula szólnak a verseskönyvnek talán legszebb darabjai, a „Rajz 1938-ból”, az „Apám”, a „Kassza-törő”. E költemények eléggé szomorú, helyenként dacos hangütése kapcsolatban van azzal a hangulatváltozással, mely Takács egyéb verseiben is nyomon követhető, és amely legszebb kifejezését az „Üzenet a betegségből” című versében nyeri el. De a

különböző problémákon tépődő költő, akit még az is nyugtalanít, hogy saját tevékenységének hasznosságáról sincs meggyőződve, sohasem süllyed pesszimizmusba:

Mint a Jákob létrája,
kell a remény,
s itt a földön alkotott
emberi rend,
gondolkodó élőlény, aki bátran
önmagába gyúri az isteneket.
S míg a munka derűt
és megnyugvást ad,
nyugalom most tetterők
termelése...
Némaságom miatt hát nem
érhet vád,
nem szűnik meg szívemben
sem a béke.

(Üzenet a betegségből, 1955.)

Összefoglalva: a „Zsellérek unokája” szerzője tehetséges, realista igényű költő. Bár a kötet stílusát tekintve még nem egészen egységes, sok benne az útkeresés — mégis elejétől végig magán viseli egy határozott egyéniség bélyegét. Takács Imrénél nagy, ösztönös formai érzéke van — kár, hogy rímeiben, rítmusában, megfogalmazásában olykor szinte szándékosnak tűnő hanyagsággal bosszantja olvasóit. Csak egy példát hozok fel erre: az előbb idézett szép versrészlet első sorát. A remény nem úgy kell, mint Jákob létrája, (mit csináljunk a létrával?) hanem ugyanolyan éginnyúló, határtalan remény kell, mint amilyen az volt. Takácsnak még csak orvosságot sem kellene keresni az ilyen hibák ellen — egyszerűen el tudná kerülni őket.

Eörsi István